

ДО

**СЪВЕТА ЗА ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ
И СОЦИАЛНИ ПОЛИТИКИ
КЪМ АДМИНИСТРАЦИЯТА НА
ПРЕЗИДЕНТА НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ**

СТ А Н О В И Щ Е

**на национално представителните организации
на и за хора с увреждания**

**Относно: заседание на Съвета за икономическо развитие и социални политики
на тема „Приобщаващ растеж: Заетост и социално включване”**

Национално представителните организации на и за хора с увреждания подкрепят проекта за залагане на ключови приоритетни направления в основата на програмирането за 2014-2020, които ще се финансират по линия на Европейския социален фонд, изготвено от Администрацията на Президента на Република България.

Хората с увреждания са национален приоритет, който изисква постоянно политическо и обществено внимание, както и максимална степен на координация на политиките, отнасящи се до тях.

Съгласно изследвания на ЕК един на шест граждани на ЕС е човек с увреждане или това е около 80 милиона от общото население на съюза, което е приблизително 16%. Установено е, че при хората с увреждания степента на бедност е 70% по-висока от средната главно поради ограничен достъп до заетост, професионално образование и достъпна среда.

Демократичните промени в България намериха своето отражение по отношение на идентифицирането на проблемите на хората с увреждания в страната и подходите за тяхното разрешаване.

Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания се разглежда като универсален каталог от минимални стандарти, които държавите следва да предвидят, за да гарантират равенството на хората с увреждания пред закона и ефективно упражняване и защита на основните им човешки права.

На 26 януари 2012 г. Народното събрание на Република България ратифицира със закон Конвенцията¹ По този начин държавата се присъединява към мнозинството от страните-членки на Европейския съюз, за които този важен инструмент по правата на човека е пряко приложимо право.² На 23 декември 2010 година Конвенцията е

¹ Конвенцията е подписана от Република България на 27 септември 2007 година, а Допълнителният протокол е подписан от Република България на 18 декември 2008 г.

² Австрия, Белгия, България, Кипър, Чехия, Дания, Германия, Франция, Унгария, Италия, Литва, Латвия, Люксембург, Португалия, Румъния, Словакия, Словения, Испания, Швеция, Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия.

ратифицирана и от Европейския съюз (ЕС) като това е първият международноправен акт от подобен вид, с който ЕС се обвързва като регионално обединение на държави.

Законът за интеграция на хората с увреждания (ЗИХУ) създава условия за ползване на правата от хората с увреждания за самоопределяне и пълноценно участие в живота на страната и в реалностите на пазарната икономика. Гарантира се създаването на такава среда, в която хората с увреждания са възможно най-независими, като в същото време се запазват правата им на социална защита, адекватни социални услуги, интегрирано образование и обучение, подходяща работна среда, достъпна жизнена и архитектурна среда, възможности за културни и спортни изяви и т.н.

Национално представителните организации на и за хора с увреждания предлагаме на вниманието на Съвета за икономическо развитие и социални политики към Администрацията на Президента на Република България предложения включването на нови тематични цели за пълноценно интегриране на хората с увреждания в нормалния икономически и социален живот на страната ни. Това ще се постигне като на хората с увреждания се предостави възможност за достъп до заетост и социално включване.

Предложение за инвестиционни приоритети

I. Към ТЦ № 1 Насърчаване на заетостта и подкрепа на мобилността на работната сила

Нова ИП: Устойчива интеграция на хората с увреждания в работоспособна възраст чрез заетост.

Мотиви: Заетостта е ключов елемент за социалното включване и икономическата независимост на всички граждани в активна трудова възраст. В сравнение с хората без увреждания, дялът на заетост и активност на хората с увреждания е много нисък. По данни на НОИ и НСИ хората с увреждания в работоспособна възраст са около 200 000 човека, като от тях около 10% са заети в различни сфери на обществения живот. По данни на Агенцията по заетост /АЗ/ през 2011 г. активно са търсили работа 13 617 лица с трайни увреждания, което представлява 4% от общия брой на регистрираните безработни лица. С най-висок дял в професионалната структура на безработните с трайни увреждания са лицата без квалификация и специалност - 42.9%, а с най-висок дял в образователната им структура са лицата със средно специално и професионално образование - 41.7%. С предложени инвестиционен приоритет ще се разнообразят политиките за увеличаване на дела на активност, според трудовия потенциал на хората с увреждания за преодоляване на бариерите пред участието на трудовия пазар. Подобряването на положението по отношение на заетостта на хората с увреждания би било от полза не само за хората с увреждания, а също така и за работодателите и обществото като цяло.

II. Към ТЦ № 2 Инвестиране в образование, придобиване на умения и обучение през целия живот

Нова ИП: Устойчива интеграция на хората с увреждания чрез професионално обучение.

Мотиви: Хората с увреждания трябва да имат достъп до подходящи форми на професионална подготовка и трудова рехабилитация, а възможностите за трудова им реализация трябва да бъдат обявявани на открития пазар на работна ръка. Достъпът до трудовия пазар до голяма степен зависи от квалификацията, получена чрез професионално обучение. Самото професионално обучение може да започне единствено след

придобиването на образователен минимум. Това означава, че за да могат хората с увреждания да участват по-активно на трудовия пазар, е необходимо на първо място, да им бъде осигурен по-голям достъп до системата на образованието. Известно е, че обучението в специалните училища предлага много ограничен избор на професии, обучението е на ниско ниво и не съответства на изискванията на трудовия пазар.

III. Към ТЦ № 3 Насърчаване на социалното включване и борба с бедността
Нова ИП: Социално включване чрез социални услуги за подкрепена заетост

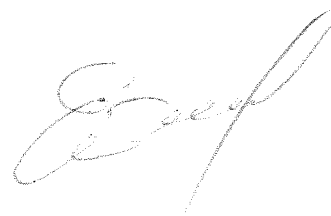
Мотиви: Предложението е свързано с адаптиране в България на подкрепената заетост чрез създаване на специализирани агенции за подкрепена заетост. Предвид, че подкрепената заетост се основава на подхода „Назначение-Обучение-Запазване (трудова опит, придобит на работното място), стратегията за подкрепа е адаптирана към индивидуалните нужди. Принципът на подкрепената заетост е: „Подкрепа – не повече, отколкото е необходимо и не по-малко, отколкото е нужно”. В тази връзка предлагаме подкрепа на социални услуги насочени към индивидуална подкрепа чрез менторство и насочване на работното място и текуща подкрепа. Логиката на този подход е, че посредством обучение, посредничество и кариерно развитие се създават възможности за интеграция на хората с увреждания на общия пазар на труда.

Очаквани резултати от предложените инвестиционни приоритети:

1. Разширяване на възможностите за заетост на хората с увреждания;
2. Осигуряване на социална интеграция и възможности за повишаване на пригодността за заетост;
3. Повишаване на професионалните уменията и квалификацията на хората с трайни увреждания;
4. Намаляване равнището на бедност сред хората с увреждания в работоспособна възраст;
5. Намаляване равнището на бедност в семействата на хората с увреждания в работоспособна възраст;
6. Повишаване жизнения стандарт на заетите хора с увреждания;
7. Увеличаване броя на хората с увреждания в работоспособна възраст, които ползват социални услуги.

Становището е прието от национално представителните организации на и за хора с увреждания, членове на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания към Министерски съвет, на свое вътрешно заседание на 13 юни 2012 г.

С уважение,

Елка Тодорова

Зам.-председател на НСИХУ